

Aan de Gemeenteraad en het College van B&W van de gemeente 's-Hertogenbosch

Postbus 12345

5200 GZ 's-Hertogenbosch

's-Hertogenbosch, 15 juli 2020

Betreft: Ontwerpbestemmingsplan Theater aan de Parade 2020 en Ontwerpbeschikking omgevingsvergunning voor de sloop en bouw van een theater aan de Parade in 's-Hertogenbosch; zienswijzen;

Geachte Gemeenteraad en College van B&W,

De in 's-Hertogenbosch gevestigde "Stichting 's-Hertogenbossche Monumentenzorg" (hierna verder te noemen: "de Stichting") heeft kennis genomen van de publicatie van:

- het ontwerpbestemmingsplan Theater aan de Parade 2020
- de ontwerpbeschikking voor een omgevingsvergunning voor de sloop van het bestaande Theater aan de Parade en de bouw van een nieuw theater aan de Parade in 's-Hertogenbosch

De Stichting is opgericht in 1949 en heeft volgens haar Statuten als doel:

"het bevorderen der instandhouding van het historisch ruimtelijk karakter van de stad en van de monumenten met inbegrip van hun directe omgeving"

De Stichting brengt hierbij haar zienswijzen in op zowel het ontwerpbestemmingsplan als de ontwerpbeschikking. Zij heeft er vanwege de samenhang van deze zienswijzen voor gekozen dit te doen in één brief aan zowel de Gemeenteraad als het College van B&W, zodat U beiden kennis kunt nemen van die zienswijzen.

Alvorens nader in te gaan op het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerpbeschikking wil de Stichting nog enkele preliminaire opmerkingen maken. Deze hebben enerzijds betrekking op de eerder in de ontstaansgeschiedenis van deze stukken door de Stichting ingenomen en aan u kenbaar gemaakte standpunten en anderzijds op het overleg dat wij in de afgelopen maanden met de projectleider en de architect over het ontwerp hebben gevoerd.

Reeds in 2012 heeft de Stichting in een brief aan u beiden van 8-2-2012 haar bezorgdheid kenbaar gemaakt dat een nieuw theater op de Parade met een grote massaliteit en footprint afbreuk doet

aan het beschermd stadsgezicht van deze kwetsbare locatie. Deze is immers door de maat en schaal van de bebouwing, door de ritmering van de gevels en de daken en door de nabijheid van de St. Jan zeer gevoelig voor grootschalige ingrepen.

Na de publicatie van het schetsontwerp voor het nieuwe theater heeft de Stichting dit opnieuw onder uw aandacht gebracht in een brief van 19-4-2019. In het vigerende bestemmingsplan wordt rekening gehouden met het kunnen verkrijgen van de nodige plasticiteit en schaalverkleining van het nieuwe complex. De gevelopbouw en de bouwmassa van het huidige theater hebben bijgedragen aan de gewenste schaalverkleining en zijn daarom min of meer in de bouwvoorschriften van het vigerende bestemmingsplan opgenomen.

In de afgelopen maanden heeft de stichting enkele keren in goede sfeer overleg gevoerd met de architect en de projectleider over het definitief ontwerp. Daarbij is vooral gesproken over de uitvoering van het definitief ontwerp in het licht van bovengenoemde bouwmassa, gevelopbouw, ritmering en materiaalgebruik.

Voor de zienswijze van de Stichting is de bescherming en het behoud van de historische structuur en het beschermd stadsgezicht cruciaal als toetssteen van de voorliggende plannen.

In het navolgende gaat de Stichting meer in detail in op het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerpbeschikking.

A. Ontwerpbestemmingsplan Theater aan de Parade 2020

1. Volgens artikel 3 van het ontwerpbestemmingsplan zijn de voor Cultuur en Ontspanning aangewezen gronden bestemd voor:

f. muziektheater

h. bescherming en behoud van de historische structuur en de waarden van het beschermd stadsgezicht

2. In deze twee bestemmingen komt het doel van de Stichting samen, namelijk er voor zorgen dat een nieuw theater aan de Parade het historisch ruimtelijk karakter van de Parade en haar monumentale gebouwen bevordert en in stand houdt en aan dat historisch ruimtelijk karakter geen afbreuk doet.

3. De gehele binnenstad van 's-Hertogenbosch is aangewezen als Rijkbeschermd stadsgezicht, inclusief de Parade. Dit betekent dat bij ruimtelijke ingrepen, zoals sloop en de bouw van een nieuw theater aan de Parade, zorgvuldig moet worden gekeken naar de bestaande kwaliteit van de gebouwen aan de Parade en het plein de Parade en dat een nieuwe ontwikkeling daarop wordt afgestemd. Daarbij dient een van de belangrijkste Rijksmonumenten in Nederland, de kathedrale basiliek van St Jan in het bijzonder te worden beschermd en dient te worden voorkomen dat door de bouw van een nieuw gebouw aan de Parade, afbreuk wordt gedaan aan dit zo belangrijke Rijksmonument.

4. Juist op het punt van de eis in het bestemmingsplan van behoud van de historische structuur en de te beschermen waarden van het stadsgezicht schiet het ontwerpbestemmingsplan volledig te kort.

In de Toelichting onder 5.10.1 wordt opgemerkt:

“Bij de nieuwbouw van het theater wordt eveneens rekening gehouden met bovengenoemde kwaliteiten van het beschermd stadsgezicht. Zo wordt het nieuwe theater op dezelfde locatie gebouwd als het huidige theater. Daarbij blijft men binnen de kaders van het geldende bestemmingsplan en de in 2006 vergunde (en ook gerealiseerde) uitbreiding.”

5. Door deze Toelichting is op geen enkele wijze verantwoord of duidelijk geworden op welke wijze en op welke punten bij de bouw van een nieuw theater aan de Parade is gekeken naar de bestaande kwaliteit van de overige (monumentale) gebouwen aan de Parade en of en zo ja op welke wijze een nieuw theater daarop is afgestemd.

6. De simpele opmerking dat het nieuwe theater op dezelfde locatie wordt gebouwd als het huidige theater geeft geen blijk van enig historisch besef en is ook absoluut onvoldoende om aan de noodzakelijke motivering in het ontwerpbestemmingsplan te voldoen.

Zienswijze:

In het ontwerpbestemmingsplan wordt niet/ op onjuiste gronden gemotiveerd, zoals wel is verplicht op grond van de status van Rijk beschermd stadsgezicht en artikel 3 sub h van de ontwerpbestemmingsplan voorschriften, dat de historische structuur van de Parade en haar monumentale gebouwen wordt beschermd en behouden door het nieuwe theater, respectievelijk dat de waarden van het beschermd stadsgezicht worden beschermd en behouden door het nieuwe theater.

B. Ontwerpbeschikking omgevingsvergunning sloop bestaande theater en bouw van een nieuw theater aan de Parade

7. In het verlengde van de zienswijze tegen het ontwerpbestemmingsplan heeft de Stichting ook een zienswijze m.b.t. de ontwerpbeschikking omgevingsvergunning.

8. Het bouwplan voor de bouw van het nieuw theater aan de Parade is voorgelegd aan de gecombineerde Welstands- en Monumentencommissie.

Ingevolge de Welstandnota van 2011 waaraan het bouwplan moet worden getoetst gelden een aantal toetsingscriteria:

Nota Blad 21/22: Algemene welstandscriteria/beoordelingsaspecten:

“2. Een bouwwerk moet aanvaardbaar zijn in zijn omgeving. Die omgeving kan zowel bestaan uit andere bouwwerken, maar ook uit onbebouwd terrein of een combinatie daarvan. Met die omgeving moet rekening worden gehouden. Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat de verschijningsvorm past binnen de karakteristiek van de reeds aanwezige bebouwing, de openbare ruimte, het landschap en de stedenbouwkundige context.

“3. Gevels in een straat of op een locatie hebben veelal een bepaalde opbouw en/of ritmiek. Bij nieuwbouw of aanpassing van bestaande bouw dient de bebouwing daaraan aangepast worden. Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat het past binnen de opbouw en ritmiek van de bestaande gevels. De nieuwe elementen dienen samenhang te vertonen met de bestaande gevelementen, ervan uit gaande dat de bestaande elementen kwaliteit bezitten.”

Ook gaat de nota in op het onderwerp: Afwijking van het welstandsadvies door B&W en stelt daarover:

Van het welstandsadvies kan door het college van burgemeester en wethouders worden afgeweken indien zij van oordeel zijn dat de commissie de welstandscriteria niet juist heeft toegepast dan wel de verkeerde criteria aan het advies ten grondslag heeft gelegd. Het betreft hier een afwijking op inhoudelijke welstandsargumenten.”

9. De Stichting is van mening dat de Welstands- en Monumentencommissie in strijd met de Welstandsnota 2011 heeft gehandeld door zonder nadere schriftelijke motivering te verklaren:

“De commissie heeft waardering voor de definitieve uitwerking van het plan en adviseert positief”

De commissie laat na te motiveren op grond waarvan zij vindt dat wordt voldaan aan de welstands- en monumentencriteria, temeer daar het te realiseren gebouw wordt gerealiseerd in een kwetsbaar Rijk beschermd stadsgezicht. De Stichting vindt het onbegrijpelijk dat een gemeentelijke commissie, waarvan bescherming van monumenten en beschermd stadsgezicht één van de hoofdtaken is, geen enkele inhoudelijke argumentatie levert ter ondersteuning van haar advies. Dit geldt eens te meer omdat deze elementen zo'n grote rol hebben gespeeld in de talrijke publieke discussies die vooraf gegaan zijn aan de totstandkoming van het definitief ontwerp.

Dat een motivering van haar standpunt noodzakelijk is blijkt ook uit het Welstandsnota 2011 zelf als het gaat om de bevoegdheid van B&W om af te wijken van het advies, zoals hierboven geciteerd. Dit vereist dat de Welstands- en Monumentencommissie in haar advies moet aangeven welke en op welke wijze zij de welstandscriteria heeft toegepast.

De Stichting is dus van mening dat aan de Welstands- en Monumentencommissie gevraagd mag/moet worden alsnog een inhoudelijke motivatie voor haar advies te geven.

10. De Stichting geeft hieronder aan waarom de Welstands- en Monumentencommissie naar haar mening tot het oordeel had moeten komen dat het bouwplan in strijd is met redelijke eisen van welstand en monumentenzorg en dat niet voldaan kan worden aan het bepaalde in het bestaande bestemmingsplan Binnenstad 2013 en het ontwerpbestemmingsplan Theater aan de Parade 2020 waarin wordt gesteld:

De voor 'Cultuur en Ontspanning' aangewezen gronden zijn bestemd voor: bescherming en behoud van de historische ruimtelijke structuur en de waarden van het beschermd stadsgezicht;

De Stichting erkent dat gebouwen met een maatschappelijke of andere bijzondere functie voor de stad vaak een afwijkende grotere omvang en hoogte hebben. Kerken, kloosters, charitatieve instellingen, ziekenhuizen en overheidsgebouwen vormen vaak blikvangers in het straatbeeld. Ook een theater kan als zodanig duidelijk groter van omvang zijn als de kleinschalige bebouwing in de directe omgeving. Een iconisch gebouw zoals dat in de Welstands- en Monumentencommissie genoemd is. Wij hebben waardering voor de verfijnde architectuur van het nieuwbouwplan, met name voor de voorgevel aan de Parade. Echter de voor een theater welhaast onvermijdelijke massaliteit van de toneeltoren past met de beste wil van de wereld niet bij de omringende bebouwing op deze kwetsbare plek in de binnenstad van 's-Hertogenbosch. Het hele complex is hierdoor in schaal en maat te sterk afwijkend van de omringende historische panden aan het plein. Met het gekozen kleurpalet en het veelvuldig materiaalgebruik van baksteen wordt weliswaar aangesloten bij de aangrenzende historische bebouwing maar het ontwerp slaagt er ten gevolge van de massaliteit van de toneeltoren desondanks niet in een verbinding te leggen tussen de panden ten zuiden van het zuiderportaal en de panden van de zuidelijke pleinwand, de voormalige Weesstraat.

Zienswijze:

a. De Stichting acht het ontbreken van elke vorm van argumentatie bij het advies van de Welstands- en Monumentencommissie een onaanvaardbare ommissie.

b. De Stichting acht het ontwerp van het nieuwe theater van een omvang die te massaal is voor deze gevoelige plaats in het beschermd stadsgezicht van 's-Hertogenbosch. De onontkoombare conclusie lijkt te moeten zijn dat er sprake is van een knap ontworpen theater maar niet voor deze locatie. Het beschermen van het historisch stadsgezicht van de binnenstad én het vestigen van een nieuw per definitie iconisch gebouw op de Parade gaan niet samen. Dan moet het beschermd stadsgezicht prevaleren.

Stichting 's-Hertogenbossche Monumentenzorg

H.M.J.M. van Beers, voorzitter